

שאלות הנוגע לקיץ - שיעור 962

I. בעניני שבת

(א) מי ששכח טלית או דברים אחרים שיש בהם צורך גדול לשבת והוא באוטו אם הוא ברשות היחיד או אפילו בכרמלית יש להתיר לומר לנכרי להביאו דהוי שבות דשבות במקום מצוה או צורך גדול (ש"ע 2 - ה) וצ"ע שיש כאן כמה איסורים ועיין בספר בדיני שבות (דף מ"ו ודף י"ח) דהוי דחוויה וכ"כ האג"מ (ג - מ"ג) בענין סגירת המזגן האויר המחובר למורה שעות דשבות דשבות מקום צורך הוי רק בדיעבד ועיין במלכים אמניך (דף קמ"ח) דמ"מ הוי רק אמירה אחת וצ"ע

(ב) פּעֵץ שיש לה כפתור שעל ידו עורכים אם המכונה תסתובב או לא צ"ע אם מותר להפעיל או להפסיק הסיבוב ואבאר

(ג) בקעמ"פ אם הילדים הולכין ליטל דברים מהחנות ידקדקו שלא להזכיר שם מדה ומנין ולא סכום ממון אבל מותר בעל החנות לפתוח חנותו בשבת ליתן להבקשים מה שהם רוצים לכבוד שבת (שכ"ג)

(ד) השתמשות בעיר קאנדישענער בשבת ויו"ט פתיחתו ע"י נכרי

עיין באג"מ (יו"ד ג - ט"ז - 3) דאפילו ע"י רמיזה פתיחתו אסור ודומה אם הנכרי מבשל עבורו דודאי יכול להיות גם בלא אכילת דבר שבישול בעדו מ"מ בישול זה לא היה לו וכן בענין הכל חולים אצל צינה (רע"ו - ה) מותר משום חולה ולא משום מוסיף חום בחדר (דיש להתיר דרך רמיזה) וה"ה הנאה מזגן אויר (a/c) הרי לא יהיה לו אף בשעת הדחק ול"ד לקריאה דשייך בשעת הדחק בלא הדלקת הנכרי שהוא רק מוסיף אויר (מ"ב ש"ז - ט"ו) הגרי"ש אלישיב אסר מטעם אחר דרמיזה אינו מועיל דהרי גם כשהנכרי בא מרצון עצמו לעשות מלאכה עבור הישראל חייבים למחות בידו (מ"ב רמ"ג - ה) ושאינו "הנר אינו מאיר יפה" דאינו עושה מלאכה מושלמת חדשה עבור הישראל ופתיחת האגרת מותר ע"י נכרי שהיא רק חומרא ולכן מותר דרך רמיזה וכ"כ המג"א (רנ"ג - סק"ט) דאם רואה ישראל דהעכו"ם עושה מלאכה בחפצו צריך למחות ולכן רמיזה מועיל רק בחפצו של העכו"ם ולא בחפצו דישראל וכ"כ המ"ב (רע"ו - סקל"ז) דאפילו להוסיף הנכרי שמן בשבילו צריך למחות אם הוא נר של ישראל וע"ע במ"ב (ש"ה - סקע"ד) בענין עשיית גבינה בשבת ועיין בהגר"ז (ש"ז - 2) דאם עושה בשביל הישראל בנר של ישראל אסור אפילו בלא רמיזה והוא עושה מעצמו

לכן האג"מ פסק לאיסור משום דרמיזה מועיל רק על תוספת הנאה ולא על הנאה חדשה אמנם הגרי"ש אלישיב אסר משום דבכלל אין היתר דרך רמיזה בבית ישראל או בכלי של ישראל

(ה) נתקלקל החשמל וחזר ונתקן ע"י נכרים אם יש ליהנות מהאור והבישול עיין ברמ"א (רנ"ג - ה) דיש להתיר ואבאר

(ו) אי יש ענין להחמיר שלא לטלטל במקום שיש עירוב עיין בספר מעשה רב של הגר"א (קמ"ח) שלא לישא בשבת כלל אפילו במקום שיש עירוב ואפילו בחצר ובבית לא ישא כ"א בידו ואפילו אם יש שם עירוב ועיין בשבת (י"ג) דחנניא אומר חייב אדם למשמש בכגדו ע"ש עם חשכה ולכן אין לטלטל שום דבר דרך כיסי הבגדים אפילו בבית שמא ישכחם ויצא עמהם אבל כשהם בידו חזי להו ולא ישכח הנמוקי או"ח (ד"ש) כתב דהאר"י ז"ל לא חשש לחקור על העירוב וגם הבני יששכר לקח אצלו במכוין איזה חפץ שלא יהיה בכלל מי שאינו מודה בעירוב ולא הקפיד על שיטת הרמב"ם בענין צ"ה יותר מעשר אמות

(ז) צורת הפתח שנתקלקל בשבת - עיין בשו"ת האלף לך שלמה (קט"ז) דמותר לתקן ע"י נכרי משום שיש לסמוך על הר"ן בשם בעל העיטור במקום מצוה דרכים (רע"ו - 3 ומ"ב סקכ"ה) ואם זה א"א מותר דכיון דהותרה הותרה ומותר לטלטל כך וכן משמע מתוספות (עירונין ט"ו ד"ה לא סבר) בתירוץ שני וע"ע בשו"ע (שט"ז - 3) דכלל דכיון דהותרה הותרה נאמר רק בעירובי חצירות אבל לא בחצר שנפרצה לרה"ר או לכרמלית ולכן הכל תלוי אם הולכין אחר המיקל במחיצות עיין בשיעור 275 איברא עיין בש"ך (יו"ד רמ"ג זכללי הפסק) דבשעת הדחק סמכינן על דעת יחיד באיסור דרבנן וצ"ע ועיין בשש"כ (י"ז - כ"ה והערות) דאם אין נכרי יתקן ישראל חוטי העירוב ע"י עניבה אבל לא יקשור קשר וכן משמע משו"ת מהר"י אשכנזי (י"ג) דאין חשש משום איסור עשיית מחיצה וי"ל כדי למנוע מכשול דרכים התירו (שם הערה ק"ז - ק"ח) ואולי משום דבשעת הדחק סמכינן על שיטת רש"י (שנת קכ"ה) דאין אוסרים מחיצות המתרת וזה דעת יחיד ולכן לא הובא להלכה בשו"ע (שט"ו - ה) מ"מ בעירובין הולכין אחר המיקל אפילו אם הוא דעת יחיד שלא הובא בהלכה ועיין באג"מ (3 - פ"ג) דאין הולכין בעירובין אחר המיקל במחיצות ביצועות יעקב (שס"ג - ה)

- (ח) אכילה על גבי עשבים בשבת ואם קרוב לפסיק רישא אסור - עיין ברמ"א (ש"ו - ג) שטוב להחמיר שלא לאכול בגנות אם ישתמש שם מים דבקושי יש לזוהר שלא יפלו שם מים ועיין בכ"י שהובא דין זה בשם ספר התרומה וכתב עוד בשם הסמ"ג דבגינת חבירו שאינו נהנה בגידול העשבים תלוי במחלוקת הערוך ותוספות ואנו מחמירים כשיטת התוספות למעשה לכן כתב הרמ"א בלשון טוב להחמיר שלא לאכול בגנות אם ישתמש שם עם מים כי מעיקר הדין נראה דמותר אבל אנו צריכים לנהוג כחומרת הרמ"א ואם רוצה לאכול דוקא על גבי העשבים יכול להניח מפה (plastic) תחת השלחן והמים אין נופל על העשבים ורק על המפה
- (ט) לסוך גופו ולישב כנגד החמה עיין בשו"ת מנחת יצחק (ח - ה) שיש לאסור מ"מ שמעתי מכמה פוסקים דאין איסור בדבר אם אינו משתמש בדבר שיש בו איסור ממרח ואבאר
- (י) לצאת במעיל על כתפיו בשבת שאינו תוחב ידיו בבתי זרועות - עיין בשיעור 237 (V) שצריך להחמיר

II. עוד שאלות

- (א) במחנה הקיץ מי ששומע את הטעלפאן הציבורי מצלצל מצות גמילת חסדים שהשומע יגביהו וילך לקרוא את המבוקש דאף על דבר קטן שעושה כגון שפותח שדופק על הדלת מקיים מצוה דאורייתא של גמילת חסדים (פלא יועץ ערך חסד)
- (ב) כשהיהודי הוא מומר אין צריכין לקנו אצלו (שו"ת חת"ס סוף קל"ד) ואף במומר לתיאבון אין צריך ליתן לו צדקה (שו"ע הרב מזקי הגוף אות ח) ועיין בשו"ת תשובות והנהגות (ח - ט"ה) שהחזו"א הקפיד מאוד לקנות דוקא משומר שבת ולא לקנות אצל מחלל שבת ועיין ברש"י (זהר כ"ה - י"ד) שהביא מהתורת כהנים דכשאתה מוכר לא תמכור אלא לעמיתך שנאמר וכי תמכרו ממכר לעמיתך ומנין דכשהוא קונה לא תקנה אלא מעמיתך שנאמר או קנה מיד עמיתך וכ"כ בתשובת הרמ"א (סימן י"ד"ה יסוד הגדול) שאפילו אם אצל העכו"ם בזול אסור לקנות ממנו ונראה דאפילו צריך להוסיף עד שתות והעולם אין מקפידין אפשר משום דכשהמוכר יש לו כדי פרנסתו ורק מוכר ביקר כדי להתעשר אין חיוב לקנות ממנו ביוקר דחייך קודם (תשובות והנהגות)
- (ג) מותר ליסע לדרך עם אשתו וגם לקאנטרי מבלי שתטול האשה עמה כתובתה (בספר למעונות הקיץ דף ל"ו)
- (ד) אסורה אשה בלבדה לנסוע באוטו בהדרכים ושבילים הקטנים כשאינו מנהיג האוטו אבל בדרכים רחבים שעוברים ונוסעים שם לא שייך איסור יחוד
- (ה) לזוהר שלא לשמוע קול זמר של אשה ויש מקילים באשה שאינו מכירה (שו"ת מהרש"ג ג - ז) ועוד סניף להתיר אם כמה נשים מזמרים ביחד (שו"ת שרידי אש ז - י"ד) ועוד אם שומע בעל כרחו ואינו מכוון ואינו נוח לו (שו"ת תורה לשמה ז"ד) מ"מ צריך לזוהר שלא ישמע (שם דף נ"ה)
- (ו) בילדות קטנות שלא ראו דם נדות יש אומרים דאין איסור ובלבד שלא יכוון ליהנות מקולן (מ"ב ט"ה - י"ז) ועיין בבן איש חי (ח אות י"ג) דמיקל רק עד שש שנים (שם דף נ"ו)
- (ז) מזוזות בבנגאלו אם יש חיוב - עיין בשערים מצויינים בהלכה (ח - י"ח הערה י"ג) שהביא השו"ת תרשיש שהם דאותם הנוסעים בימי הקיץ להכפרים לשאוף אויר פטורים ממזוזה והביא ראיה מהברייתא יוסף דכשבורחים מדבר ושוכרים בתי נכרים אז אחר שלושים יום יניח מזוזה ולא יברך וכ"כ השדי חמד דלא יברך ולפי דברי האבנ"ז (ש"פ) אינם חייבים במזוזה וכן שמעתי דהאג"מ סבר דבעל הבנגאלו קלוני מחויב ולא השוכר וה"ה בערובי חצרות עושין בלא ברכה דכשאין לו רשות לשנות רהיטי החדר ממקום למקום ככה"ג אין שם שוכר עליו אלא אורה ודעת רב משה שאין צריך עירוב חצרות בשו"ת באר משה (ז - פ"ו - פ"ט) ולכאורה יותר טוב להסיר המזוזות בסוף הקיץ משום שיש חשש של בזיון משום שאין אדם דר שם בחורף הפארטש (porch) שיש בו שתי מזוזות ומשקוף צריך מזוזה אמנם אם המזוזות עשוי רק לאתזוקי תקרה פטורה ממזוזה (הלכות הקיץ קל"ח)
- בנוגע אם לקבוע מזוזה בתוך ל' יום או רק לאחר ל' יום י"א דיקבע מיד בלא ברכה וטוב שלאחר ל' יום יסירם ויחזור ויקבעם
- (ח) הפריצות ברחובות - עיין במסכת נדה (י"ג:) דהמביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ואיסור הסתכלות בעריות הוא אחד מכ"ד דברים המעכבים את התשובה (ברי"ף סוף יומא) ולהרבה פוסקים ההסתכלות הוא איסור תורה ועיין בטור (או"ח ח) שמפרש דברי חז"ל "דהוי קל כנשר" לומר שתעצים עיניך מראות ברע ועיין בב"ח ובמהרש"ל שתפריש עצמך מן המקומות שתבוא בהם לידי ראיית דבר רע ומי

- דאית ליה דרכא אחרינא והולך דרך מקום פריצות מיקרי רשע (ז"ל: ז"ל) ולא מהני שיעצים עיניו (רשב"ם) והמקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה (קובץ הלכות הקיץ ז"ל) ועיין בשו"ת רכבות אפרים (ה - תקנ"ה) דמי שאין לו מספיק ממון לשכור מונית לנסיעה במקום לנסוע באוטובוס המלאה פריצות שמותר לו לשכור מונית על חשבון מעות מעשר
- (ט) האשה רוצה לילך לההרים על הקיץ ובעלה אינו רוצה ליסע עיין באה"ע (ע - ז"ל) דאם היא יצאה פטור מלפרנסה
- (י) מותר להשכיר לאחר באנגעלו שלו בלי הסכמת הבעלים אם לא שהותנה במפורש שאסור דלא נאמר הכלל דאין השוכר רשאי להשכיר רק במטלטלין (הלכות הקיץ ז"ל כ"ה בשם שו"ת חבצלת השרון)
- (יא) קטנים שהשתמשו בחפצים של אחרים ושיכרום אין אביהם חייבים לשלם (דף י"ט)
- (יב) כשנכנס להבאנגעלאו בתחלת הקיץ מצא מציאה יש חילוקים שונים אי חייב להחזירו לדייר האחרון אבל הא פשיטא שבעל הבית לא זכה בה בתורת קנין חצר עיין בספר הלכות למעונות הקיץ (דף כ"ו)
- (יג) אם אחד מבקש מחבירו שישאיל לו את הקאר שלו אין חיוב עליו להשאילו אף כשמקבל עליו כל ההוצאות (שם דף כ)
- (יד) גם ההולך בדרכים שבתוך הקאנטריס ברגליו או בקאר צריך לומר תפילת הדרך אם הולך ד' מיל
- (טו) דעת רב משה דיכול להוציא את חברו בתפילת הדרך מדין שומע כעונה ויש חולקין (שם דף ל"ז)
- (טז) יש אומרים דהאב מחויב ללמוד בנו אף להשיט ע"ג מים (קידושין כ"ט) ועיין בשו"ת בנין ציון (ה - קכ"ה) דהשמיט הרמב"ם דין זה משום דפסק כהת"ק ולא כהי"א ועיין ברש"י הטעם דשמא יפרוש בספינה ותטבע ויסתכן אם אינו יודע לשוט וזה לא שכיח כ"כ בזמננו ולכן יש מקום להקל
- (יז) אירע לו אונס שהוא מוכרח לעזוב ולחזור לביתו אינו חייב לשלם דמי שכיר רק לפי ערך הזמן שהיה דר שם (ח"מ של"ד - ה"ה) אמנם אם קבל השכר כולו א"צ להחזיר כלום ע"ש
- (יח) אין להשתמש בנייר דבק שמתדבקים עליו השרצים והעכברים שהרי מצטערים הרבה מזה ואף שמותר להרוג עכברים מ"מ יש לבחור המיתה הפחותה בצער
- (יט) תורת הסווימינג פאל - הפאל אין דינו כמרחץ שאין רוחצין בחמים ומותר ללמוד ולברך ברכות שם אם אין שם ערוה מגולה ונשים הרוחצות יש אוסרים לאשה אחרת לברכת שם שהרי טפח מגולה באשה ערוה (רמ"א ע"ה - ה) ויש מקילין וכן עיקר (מ"ב ע"ה - סק"ח)
- (כ) נוטל הטלית קטן מעליו זמן רב אם צריך לברך - עיין בשו"ע (ח - י"ד) דאם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך והרמ"א כתב שאין מברכים אם נשאר עליו טלית קטן והמחלוקת תלוי אם ההפשטה הוי הפסק (מ"ב סק"ז) ולכן כתב הבה"ל (ד"ה וי"ה) דהיוצא מבית המרחץ צריך ברכה שנית דאיכא הפסק גדול ויש מי שאומר עד ג' שעות נקרא מיד וכ"כ השו"ת חלקת יעקב (ה - ק"ה) ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (י"ג - ד) שכתב בשם התורת חיים דאפילו אם מפסיקים טובא בין הפשיטה ולבישה אין מברכים כיון שדעתו לחזור וללובשם וכ"ש אם מוכרח לחזור וללובשם ועיין בשו"ת באר משה (ו - ה) ולמעשה הואיל ואנו קי"ל ספק ברכות להקל אין צריך לברך
- (כא) אם מותר לאשה להביא את בנה בן ג' שנים לסווימינג פאל לרחוץ בין הנשים הגרש"ז אויערבך פסק דיש להקפיד מג' שנים ואילך אולם בילדה עם האבא אפשר להקל יותר מפני שהיא לא רואה שום ערוה שם כי הגברים מכסים ערוותם ופשוט שעל הילדה יש להקפיד על לבוש צנוע עפ"י הלכות צניעות (ספר הליכות בת ישראל פרק ז - הערה ל"ט) והביא עוד מספר אמרי יושר שהחזו"א אמר בנידן דידן שאם יכולים לזכור הבן לכשיגדלו יש למנוע (מעשה של רב משה גרוסמאן) ועיין בתשובות והנהגות (ה - קל"ז) דלענין טפח מגולה דדעת המ"ב לאסור מבת ג' (ח"ח ע"ה צ"ה"ל ד"ה טפח מגולה) והחזו"א (סימן ע"ז - סק"ח) חולק שאין שיעור בשנים אלא כפי גודלם אבל היינו בגלוי טפח לכד לענין אמירת ד"ת כנגדה אבל לראות ילדה כמעט ערומה לכ"ע הזמן קודם אפילו להחזו"א ועיין בשו"ת שלמת חיים שהגאון רבי יוסף חיים זוננפלד מורה ג"כ שהשיעור מבת ג' והלאה